

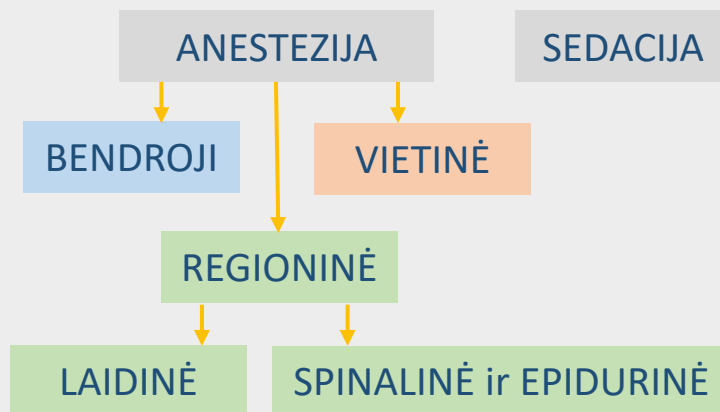
Anestezija

➤ Kas yra anestezija?

Anestezija – vaistiniais preparatais sukeliama grįžtamoji viso organizmo ar jo dalies nejautra.

Bendroji anestezija, arba bendroji nejautra (šnekamojoje kalboje kartais vartojamas žodis „narkozė“), – tai vaistų sukeltas laikinas centrinės nervų sistemos (sąmonės) slopinimas.

➤ Kokios galimos anestezijos rūšys?

Bendroji anestezija

Bendrosios anestezijos metu naudojant sudėtingą įrangą užtikrinama, kad pacientas miegotų, nejautų skausmo, jo raumenys būtų atsipalaidavę.

Anestezijos metu pacientui skiriamas skirtingų vaistų derinys, kuris parenkamas individualiai. Operacijos / procedūros metu vaistai dozuojami stebint, kad pacientas nejautų skausmo ir neprabustų.

Vietinė anestezija

Atliekama naudojant vietinį anestetiką, sukelia nedidelės kūno srities nejautrą.

Vietinis anestetikas gali būti sušvirkščiamas, pavyzdžiui, po oda. Ši anestezija dažniausiai taikoma nedidelės apimties intervencijų, tokių kaip odos biopsija ar žaizdos susiuvimas, metu.

Spinalinė ir epidurinė anestezija

Spinalinė nejautra atliekama aseptinėmis sąlygomis anestetiką sušvirkščiant į smegenų skystį apatinėje nugaros dalyje tarp stuburo slankstelių. Tokiu būdu sukeliama apatinės kūno dalies nejautra.

Epidurinė nejautra atliekama panašiai kaip spinalinė, tačiau tarp stuburo slankstelių įvedamas plonas plastikinis kateteris ir anestetikas sušvirkščiamas epiduriniame tarpe. Dažniausiai taikoma pooperaciniam nuskausminimui, gimdymo skausmo malšinimui.

Laidinė anestezija

Vietinio anestetiko injekcija atliekama aplink didesnius nervų kamienus, rezginius ar nervus.

Dažniausiai taikoma kaip anestezija galūnių operacijoms ir pooperaciniam nuskausminimui.

Regioninė anestezija

Regioninė anestezija – tikslingai vaistas sukeliama grįžtamoji kūno dalies (regiono) nejautra.

Tokia anestezija skirta blokuoti skausmą ir kitus jutimus tam tikroje kūno dalyje (regione), o sąmonė nėra slopinama.

Regioninės anestezijos atveju, operacijos / procedūros metu galite išlikti visiškai budrūs, tačiau daugeliu atvejų paciento komfortui užtikrinti sukeliamas medikamentinis miegas.

Kiekvienas pacientas skirtingas, todėl taktika kiekvienu atveju yra aptariama pokalbio su anesteziologu metu. Taktika gali kisti priklausomai nuo situacijos operacijos / procedūros metu.

➤ Anesteziologas patikrins, ar regioninė anestezija veikia tinkamai, ir operaciją leis pradėti tik tuomet, kai įsitikins, jog operacinis plotas yra nuskausmintas.

➤ Jeigu regioninė anestezija pasirodytų nepakankama, operacinis plotas išliktų jautrus ar operacija / procedūra užtrukėtų ilgiau nei buvo planuota – tokiais atvejais visada galima pritaikyti bendrąją nejautrą.

➤ 6 val. iki operacijos / procedūros nevalgykite ir negerkite neskaidrių skysčių
(neskaidrus skystis – pro kurį negalima perskaityti po juo padėto teksto)
➤ 2 val. iki operacijos / procedūros negerkite jokių skysčių

➤ Po operacijos atgavus jutimus ir pradėjus jausti pooperacinį skausmą – nekenėkite ir įspėkite medicinos personalą apie nuskausminamųjų vaistų poreikį.
➤ Jei po regioninės anestezijos išlieka jutimų, judesių sutrikimas ar juntami kiti neįprasti reiškiniai – apie tai būtinai informuokite medicinos personalą.

Dažniausiai užduodami klausimai (1)

➤ Kas yra gydytojas anesteziologas?

Gydytojas anesteziologas teikia anesteziologines paslaugas, konsultuoja prieš numatomą operaciją / procedūrą anestezijos klausimais, atlieka anesteziją, rūpinasi paciento priežiūra poanestezinėje palatoje bei ūminio skausmo gydymu.

➤ Ką anesteziologas daro operacijos metu?

Operacijos / procedūros metu gydytojas anesteziologas stebi ir užtikrina, kad paciento gyvybinės funkcijos (kraujotaka, kvėpavimo, šlapimo šalinimo ir kitos) tinkamai veiktų. Jis sprendžia uždavinius, susijusius su optimalių sąlygų gyvybiškai svarbiems procesams vykti, palaikymu ir atstatymu.

➤ Ar anestezija yra saugi?

Šiuolaikinė anesteziologija yra saugi ir grėsmingos komplikacijos yra retos. Atliekant kasdienes veiklas gyvenime, pavyzdžiui, keliaujant automobiliu, nepageidaujamų įvykių rizika yra didesnė. Galimos komplikacijos ir nepageidaujami anestetikų poveikiai yra aptariami pokalbio su pacientu prieš operaciją / procedūrą metu.

➤ Ar neprabūsiu bendrosios anestezijos metu, vykstant operacijai?

Prieš pradėdant operaciją / procedūrą, visada įsitikinama, ar pacientas giliai miega. Anestezijos metu pacientui skiriama įvairių vaistų, kurie parenkami individualiai, o operacijos / procedūros metu stebima, jog pacientas nejaustų skausmo ir neprabūtų.

➤ Kokie dažniausiai pasitaikantys bendrosios anestezijos nepageidaujami reiškiniai?

Dažniausiai pasitaikantys nepageidaujami reiškiniai, kurie nėra pavojingi gyvybei, tačiau gali sukelti diskomfortą: pykinimas ir (ar) vėmimas, drebulys, odos niežulys, silpnumas, gerklės perštėjimas ar skausmas, smulkūs lūpų odos ar liežuvio įplyšimai, galimi ir dantų sužalojimai.

➤ Kokie dažniausiai pasitaikantys spinalinės anestezijos nepageidaujami reiškiniai?

Po spinalinės anestezijos gali pasireikšti silpnumo ar pykinimo jausmas dėl sumažėjusio kraujospūdžio, diskomfortas vaistų leidimo metu, trumpalaikis šlapimo susilaikymas, galvos skausmas.

Dažniausiai užduodami klausimai (2)

- Ar po operacijos ir bendrosios anestezijos prabusių?

Bendrosios anestezijos metu pacientui skiriamas įvairių medikamentų derinys anestezijos palaikymui visos operacijos metu.

Operacijos pabaigoje vaistų skyrimas sustabdomas ir pasibaigus medikamentų poveikiui – pacientas prabunda.

- Kokius vaistus tęsti iki operacijos / procedūros, o kokius nutraukti?

Apie vaistų vartojimą iki operacijos / procedūros rekomenduojame pasitarti su gydančiu gydytoju iš anksto.

- Bus atliekama procedūra su anestezija, tačiau į ligoninę neguldys. Kada po procedūros išleis į namus?

Po procedūros / operacijos su anestezija Jūs būsite stebimas medicinos personalo, kai atsigausite bei atitikssite išrašymo kriterijus, kartu su lydinčiu asmeniu galėsite išvykti į namus. Kiekvienu atveju tai apsprendžiama individualiai. Pacientui yra būtinas lydintis asmuo ir 24 val. priežiūra po anestezijos.

Pasiruošimas anestezijai ir operacijai/procedūrai

- Padidinkite fizinį aktyvumą dažniau išeidami pasivaikščioti, vietoj pasikėlimo liftu, lipkite laiptais. Pagerėjęs fizinis aktyvumas turės įtakos greitesniam Jūsų atsistatymui po operacijos

- Jeigu turite antsvorio, pabandykite sumažinti svorį ir valgyti sveiką maistą. Net ir keliais kilogramais sumažintas svoris gali palengvinti atsigavimą po operacijos, sumažinti kraujo krešulių ir žaizdų infekcijos riziką po operacijos

- Jeigu rūkote, vartojate alkoholį ar narkotikus, kuo anksčiau turite nustoti arba pabandyti mesti. Jūsų organizmui bus lengviau gyti ir atsigauti, o taip pat bus išvengta abstinencijos simptomų gulėjimo ligoninėje metu.
- Jūsų šeimos gydytojas gali Jus nukreipti pagalbos pas specialistus.

- Jeigu sergate lėtinėmis ligomis, pavyzdžiui, cukriniu diabetu, astma, lėtine obstrukcine plaučių liga ir pan., ir sunku užtikrinti gerą ligos kontrolę, prieš operaciją sveikatos problemas aptarkite su šeimos gydytoju. Gera lėtinių ligų kontrolė – geresnis atsigavimas po operacijos

- Savo vartojamus medikamentus užsirašykite ant lapelio arba turėkite vaistų dėžučių nuotraukas

- Jeigu turite tvarkytinų, klibančių dantų, prieš operaciją rekomenduojama apsilankyti pas odontologą ir juos sutvarkyti, kad būtų sumažinta dantų pažeidimo ir infekcijos rizika

Mityba iki operacijos ar ambulatoriškai atliekamos procedūros su anestezija

Prieš planuojamą anesteziją, jeigu anesteziologas nenurodė kitaip:

- 6 val. iki operacijos / procedūros nevalgykite ir negerkite neskaidrių skysčių
(neskaidrus skystis, pro kurį negalima perskaityti po juo padėto teksto)
- 2 val. iki operacijos / procedūros negerkite jokių skysčių

- Vaistus, kuriuos nurodė tęsti gydantis gydytojas, galite išgerti užsigerdami nedideliu kiekiu vandens likus ne mažiau kaip 2 val. iki planuojamos operacijos / procedūros su anestezija

Ambulatoriškai atliekamos procedūros anestezijos sąlygomis

Atlikus procedūrą ambulatorine tvarka, pacientui atsigavus po anestezijos ir lydint kitam asmeniui, jis yra išleidžiamas į namus tą pačią dieną

Pacientui yra būtinas lydintis asmuo ir 24 val. priežiūra po anestezijos

Po atliktos procedūros su anestezija, Jūsų būklė bus stebima medicinos personalo ir kai tik atsigausite bei atitikssite išrašymo kriterijus, su lydiniu asmeniu būsite išleisti į namus

Prieš planuojamą anesteziją, jeigu anesteziologas nenurodė kitaip:

- 6 val. iki procedūros nevalgykite ir negerkite neskaidrių skysčių (tokie skysčiai, pro kuriuos negalima perskaityti po juo padėto teksto);
- 2 val. negerkite jokių skysčių.
- Vaistus, kuriuos nurodė, išgerkite nedideliu kiekiu vandens, > 2 val. iki procedūros

Nevartokite alkoholio, nereceptinių vaistų 24 val. po anestezijos, jeigu to neaptarėte su gydytoju

Nevairuokite ir nepriimkite svarbių sprendimų 24 val. po anestezijos, nepaisant geros savijautos

Apie tai, kada bus galima gerti bei valgyti, informuos gydytojas anesteziologas ar anestezijos slaugytoja, priklausomai nuo Jūsų būklės po anestezijos

Atsiradus negalavimams po procedūros su anestezija, rekomenduojama skubiai kreiptis į asmens sveikatos priežiūros įstaigą

Diena prieš atvykstant planinei operacijai / procedūrai

➤ Papuošalus rekomenduojama palikti namuose, įskaitant ir vestuvinį žiedą, taip pat nesivežkite į ligoninę vertingų daiktų

➤ Išsiverkite visus auskarus, tame tarpe ir *piercing'o*, net ir smulkius, esančius operacijos/procedūros vietoje, lūpose, burnoje, liežuvyje, nosyje, bamboje

➤ Nusivalykite nagų laką, nusiimkite priaugintus nagus ir kitus nagų puošybos elementus

➤ Namie nešalinkite plaukų nuo numatomos operuoti kūno vietos (jei bus būtinybė, tai atliks medicinos personalas ligoninėje prieš pat operaciją / procedūrą)

❖ Prieš planinę operaciją / procedūrą neturėtumėte karščiuoti ar sirgti ūminėmis ligomis (sloga, angina, bronchitas, viduriavimas ir kt.).

Dėl minėtų simptomų / ūminės ligos būtina kreiptis į gydytoją, atidėti planinę operaciją/procedūrą ir apie tai informuoti gydymo įstaigą, kurioje planuota atlikti operaciją / procedūrą

Pasikeitus aplinkybėms ir negalint atvykti planinei operacijai / procedūrai

Apie tai, jog negali atvykti, pacientas privalo iš anksto informuoti gydymo įstaigos, kurioje planuota atlikti operaciją / procedūrą, registratūrą arba gydytoją

Būtinai iš anksto informuokite, jeigu:

- Karščiuojate, susirgote ūmine liga (sloga, angina, bronchitas, viduriavimas ir kt.) → kreipkitės į gydytoją ir informuokite gydymo įstaigą
- Paūmėjo lėtinė liga (cukrinis diabetas, astma, lėtinė obstrukcinė plaučių liga ir pan.) ir pablogėjo jos kontrolė → operacija / procedūra gali būti atidėta, kreipkitės į gydytoją ir informuokite gydymo įstaigą
- Kitos, aukščiau nepaminėtos aplinkybės, dėl kurių nebegalite atvykti planinei operacijai / procedūrai, pavyzdžiui, dėl sveikatos sutrikimo gulite ligoninėje, esate išvykęs ir nesuspėjate grįžti ir pan.

Atvykstant planinei operacijai / procedūrai būtina su savimi turėti:

- ✓ Asmens tapatybės dokumentą

✓ Šeimos gydytojo siuntimą operaciniam gydymui, forma Nr. 027/a, parašytą e-sistemoje ir (arba) popierinę.

- ✓ Taip pat rekomenduojama pasiimti šeimos gydytojo duotus papildomus dokumentus, ankstesnius išrašus ir pan.

- ✓ Jeigu po ankstesnių operacijų / procedūrų buvo išduota „Anestezijos kortelė“ – būtinai pasiimkite ją su savimi

- Kraujo ir kitų tyrimų, kuriuos paskyrė atlikti gydytojas, rezultatus
- Elektrokardiogramą (EKG), jeigu buvo užrašyta;
 - ✓ Jeigu svarbu operacijai / procedūrai – duomenų laikmeną su turimų radiologinių tyrimų vaizdais

✓ Jei pastoviai vartojate medikamentus (kraujo spaudimą mažinančius, cukrinio diabeto korekcijai, kraują skystinančius ir kt.) – pasiimkite juos su savimi originaliose dėžutės arba vartojamų vaistų sąrašą

- ✓ Patogią aprangą, šlepetes, asmens higienos priemones, akinius, klausos aparatą, priemones laisvalaikiui leisti ir pajvairinti, pravartu turėti ausines, belaidžių prietaisų įkroviklius

Operacijos / procedūros dieną

- 6 val. iki operacijos / procedūros nevalgykite ir negerkite neskaidrių skysčių

(neskaidrus skystis – pro kurį negalima perskaityti po juo padėto teksto)

- 2 val. iki operacijos / procedūros negerkite jokių skysčių

- Vaistus, kurių vartojimą tęsti nurodė anesteziologas ar gydantis gydytojas, išgerkite užsigerdami nedideliu kiekiu vandens likus ne mažiau kaip 2 val. iki planuojamos operacijos / procedūros

- Išsimaudykite po dušu, išsivalykite dantis, atlikite lytinių organų higieną

- Nenaudokite jokių kremų ir kūno losjonų, nenaudokite makiažo arba nuvalykite jį palatoje prieš išvažiuojant į operacinę

- ❖ Prieš planinę operaciją / procedūrą neturėtumėte karščiuoti ar sirgti ūminėmis ligomis (sloga, angina, bronchitas, viduriavimas ir kt.).

Dėl minėtų simptomų / ūminės ligos būtina kreiptis į gydytoją, atidėti planinę operaciją / procedūrą ir apie tai informuoti gydymo įstaigą, kurioje planuota atlikti operaciją/procedūrą

Operacija /
procedūra gali būti
atidėta, jeigu:

- Karščiuojate, sergate peršalimo ligomis, paūmėjo lėtinės ligos, kuriomis sergate, tyrimuose stebimas nuokrypis nuo normų
- Jeigu valgėte arba gėrėte neskaidrių skysčių (kava ar arbata su pienu, sultys su tirščiais) mažiau nei 6 val. arba gėrėte skaidrių skysčių mažiau nei 2 val. iki operacijos / procedūros
- Reikia atlikti papildomų tyrimų

Vykstant į operacinę

- Pacientui neleidžiama su savimi pasiimti jokių asmeninių daiktų (piniginės, mobiliojo telefono ar kt.) į operacinę

- Jei turite, būtina išsiimti kontaktinius lęšius, klausos aparatą, išimamus dantų protezus

- Būtina nusiimti visus papuošalus, įskaitant ir vestuvinį žiedą, auskarus, jei juos pamiršote palikti namie

- Jei dėvite peruką, būtina jį nusiimti (personalas Jums pasiūlys vienkartinę kepuraitę)

- Operaciniame bloke ir operacinėje medicinos personalas kelis kartus patikrins identifikacinę apyrančią, kurią gausite stacionarizavimo metu

- Operaciniame bloke ir operacinėje medicinos personalas taip pat pasiteiraus vardo ir pavardės, kokia operacija bus atliekama bei kitų klausimų – tai įprasta praktika, atliekama visose ligoninėse tam, jog būtų užtikrintas paciento saugumas

Po operacijos / procedūros

Po operacijos / procedūros būsite pervežtas į poanestezinės priežiūros palatą, jei prieš operaciją kitaip nebus informavęs anesteziologas arba nepasikeis gydymo taktika

Poanestezinės priežiūros palatoje bus stebima Jūsų būklė ir gyvybiniai rodikliai, taip pat skiriami medikamentai Jūsų komfortui ir pooperaciniam nuskausminimui

Kai atsigausite po anestezijos ir atitikssite išrašymo kriterijus, iš poanestezinės palatos būsite perkelti atgal į skyrių

Jei po operacijos jaučiate skausmą, pykinimą, norite vemti – ne kentėkite ir informuokite apie tai medicinos personalą

Apie tai, kada bus galima gerti bei valgyti, informuos medicinos personalas, priklausomai nuo Jūsų būklės

Kelias dienas po operacijos ilsėkitės ir atidžiai laikykitės išrašymo metu pateiktų rekomendacijų bei nurodymų

Pasakykite mums savo nuomonę

Jei turite pasiūlymų, komentarų ar likusių neatsakytų klausimų apie anesteziją, juos užduoti galite el. paštu:

anesteziologijos.klinika@kaunoklinikos.lt

Informaciją rengė LSMUL KK Anesteziologijos klinikos komanda:

lekt. dr. Marius Rimaitis, doc. dr. Laura Lukošienė, doc. dr. Tomas Bukauskas, doc. dr. Ilona Razlevičė,
lekt. dr. Alina Vilkė, gyd. Skaistė Dalia Baltrušaitytė